ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ, ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ 40. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31, 1887 ԹԻՒ 53.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Եր֊ես
Խոզաղ Հայեացք Մահուան Վրայ	417
Անձն Ասուածոյ Նուիրել	417
Նաւ կինոց (Ոտանաւոր)	418
1887	418
Պատեհ Օգնութիւն	419
Դարձեալ Մորմոնք	420
Հնար Չէ Եւ Կանչել	420
Ագռէր	420
Հանդէս Քաղաքական	421
Արժէք Դրամոց	422
1887 Տարւոյն Աւետաբերի Ցանկը	423

ԱՒԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. կը հրատարակուի ամեն Շաբաթ օր։

Տարեկան գինն է ամեն անդրադարձի համար, 2 Մեհլիտիյէ, վեց ամսուայն 1 Մեհլիտիյէ, կանխիկ, եւ հասը 40 վարա։ Թղթատարի ծախքը խմբագրատեան վրայ է։

Խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ առ Մր. Հ. Ս. Պարոնեմ։

Տպագրատան եւ թղթատարութեան պատկանեալ ամեն գրութիւնք պարտին ուղղուիլ առ Մր. Ո. Ո. Բիր, Ամերիկեան խան, Կ. Պոլիս։

Ամերիկայի Մխիթարեան Ընկերութեան կողմանէ,
Ճ. Ռ. ԿԻՐՆ, ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՈՆԵՄ, ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

ԽԱՂԱՂ ՀԱՅԵՑԱՔ ՄԱՀՈՒԱՆ ՎՐԱՅ

Գիանական երեւելի անձ մը քանի մը տարի առաջ մեռաւ ի Պրուքլին մայիչ եւ երկարատեւ հիւանդութենէ։ Նա ինչպէս գիանական՝ նոյնպէս էր նաեւ չերմեռանդ Քրիստոնեայ։ Ընդհամ մը մինչ կը պատրաստէր իւր մահճին վրայ, երկնցուց իւր դեղնած եւ նիհար ձեռքը եւ որչափ որ կրնանք յիշել՝ խօսեցաւ սա խօսքերը.

"Կը տեսնես այս ձեռքը։ Ըսեմ քեզ թէ ես չեմ այս։ Իմ ձեռքս է այս եւ ոչ քուկդ։ Ես չեմ այս, եւ ոչ կը խորհիմ թէ ես եմ։ Կրնամ կորնցնուիլ զայն եւ տակաւին դոյ ըլլալ։ Եւ ինչ որ ճշմարիտ է այս ձեռքիս համար, ճշմարիտ է նաեւ մարմնոյս միւս մէն մի մասանց համար։ Այս մարմինն ամբողջ բոլոր իւր դործարաններով՝ ես չեմ։ Բժիշկս կ'ըսէ թէ պիտի մեռնիմ քիչ ժամանակէն։ Կը սխալի։ Ես բնաւ պիտի չմեռնիմ։ Միայն մարմինս է որ պիտի մեռնի։ Այդ մարմինը չեմ ես եւ բնաւ չեմ։ Հիմա կը բնակիմ այս մարմնոյ մէջ, բայց շուտով պիտի թողում զայն եւ յետոյ պիտի բնակիմ յիմ ուրիշ տեղ։ Բարեկամներս պիտի թաղեն այս մարմինը, բայց ոչ դիս։ Ես թաղման տեղն պիտի չդանուիմ հոն որ թաղեն դիս անոր հետ։ Ես կ'ակնկալեմ ըլլալ այն տեղն երկինքը ուր է Քրիստոս, եւ կ'ակնկալեմ ըլլալ հոն կատարելապէս սուրբ եւ երջանիկ։ Այս քաղցկեղային ուռոյցը որ մօտ է կործանցունել մարմինս, ուրիշ բան պիտի չկործանցունէ բնաւ։ Իմ բուն անձս, էութիւնս, տակաւին պիտի մնայ։"

Սոյն խօսուածով խօսեցաւ վերոյիշեալ անձը յօդուածագրոյս անոր վերջին անդամ այցելութեան դացած ժամանակը։ Խօսեցաւ նա հանդարտ, խաղաղ եւ լուսատեսիլական եղանակաւ ծանր եւ խոհուն բանիւք։ Բոլոր այս խօսից մէջ տիրող խորհուրդը այնպէսի է զոր պարտիմք ունենալ մեր մտածութեանց մէջ մինչ կը ճանապարհորդենք այս կենաց մէջ եւ երբ կը մօտենանք վերջին ժամուն։ Աստուածաշնչին ոգւոյն համաձայն մտածութիւն է այս։ Նկարագրութիւնը որ մտաւորական կեանքը ի'ընծայէ մարմնոյն, եւ մարմինը էական կը համարի մարդին դոյութեանը, չունի հետ ոչ Աստուածաշնչին եւ ոչ ողջամիտ տրամաբանութեան մէջ։ Մարմինն է լոկ "վրանի նըմանն երկրաւոր տունն," այսինքն այժմու բնակարանը եւ այժմու դործիքը մտաւոր մարդուն որ կը բնակի անոր մէջ, բայց էապէս ոչ մնայն այդ մարդուն, եւ ոչ անհրաժեշտ բան անոր դոյութեան կամ անոր կարողութեանց դործունէութեան։ Մարմինն բաժնուելէն ետքը կարող է ըլլալ դոյ ճիշդ ինչպէս էր անոր մէջ եղած ժամանակը։ Աչքերս կը խորհէր պօղոս երբ ըսաւ, "Գիտեմ դի եթէ մեր վրանի նման երկրաւոր տունը քակուի, մեկ շինուածք մը ունինք Աստծմէ՝ անձեռագործ յաւիտենական տուն մը երկինքի մէջ։" Գեղեցիկ մտածութիւն անոյշ ապրելու, և գեղեցիկ մտածութիւն անոյշ մեռնելու այս աշխարհէն։

ԱՆՁՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՆՈՒԻՐԵԼ

Որպէս դի մեր կրօնքն ունենայ արժէք մը, պարտի սկսիլ սրտէն և կեդրոնանալ սրտին մէջ։ Ամբողջ հոգին պարտի նուիրուիլ Աստուծոյ որ մեռաւ փրկելու դՀոգին։ Քրիստոս դոհ չըլլար մեկ անձնական մասունքով կամ անկիւնով։ Կը պահանջէ մարդէն ամբողջական և կատարեալ նուիրումն կամաց, կարողութեանց և կրից։ Հարիւր կէս—Քրիստոնեայ չեն կրնար կազմել միակ ամբողջ Քրիստոնեայ մը։ Որչափ է սրտէ ըլլայ մեր կրօնական ծառայութիւնը՝ կ'ունենանք այնչափ աւելի ուրախութիւն, այնչափ աւելի զօրութիւն և այնչափ աւելի յաղթութիւն։ Ոչ ոք կը յաջողի դժկամակութեամբ կատարած գործին մէջ։ Յաջողող մարդ միշտ այն եղած է որ Պօղոսի հետ իւր առջև ունի մի միայն կէտ նպատակի։ "Մէկ բան մը կայ," "մինչ հանգոր ապրիմ Քրիստոս է։" Խոհակ Նեւտնի դերագոյն նպատակն էր ստանալ դիտութիւն. նա ապաւեց անոր դատներուն դրամագլուխ քով մինչև որ ստիպուեցաւ անկէ թէ ինչպէս կշռելու էր երկրագունտս։ Իւր արուեստին սէրը պատկերահանի եռատանութեան առջև պահեց դՇոշուա Բէյնոլդզ անընհատ քանդակօրս ժամ մինչև որ կատարին վրայ նկարեց իւր ցանկացած պատկերը զոր դաղափարած էր իւր մտաց մէջ։ Վեմինակադրնի մեծ և տոկուն Սկոտիական հոդին արդէն լոկ յՈՒրիէլ "Դաւառ երկրին" հեղինակութեան մէջ կը գտնուէր դերիւր մարմինը հոն չտարած մարքերոսատնալու։ Որչափ աւելի որ դու սիրող ատս Յիսուսի, այնչափ աւելի Յիսուս կու տայ քեզ իւր սիրտը։

Երբ կը կարդանք ջերմեռանդ և տղմեցիկ Քրիստոնէից չատերուն կենսագրութիւնները, սա իրողութիւնը կը տեսնենք որ անոնք սկսած են իրենց քարեպաշտական կեանքը եռանդով և անկեղծութեամբ ուխտ ընելով ըլլալ անձնանուէր։ Թերեւս ոչ բաւ ատ բան՝ դէմ լման ատիս տապէս վանդրատածով։ "Ո՞հ, ավ սրտագէտ Աստուած և Հայր, դուն իրատոնք և խղճատութիւն ունես վրաս իբրև իմ Արարիչս և պահպանիչս, և քանդի տուած ես դու Որդիդ ըլլալ ինձ փըր-

կիչ։ Կը գոհանամ քենէ որ յաւիտենա-
կան կեանք շնորհուած է ինձ նորա քա-
չարար մահուան միջոցաւ, որ Սուրբ Հո-
գին քաշած է սիրտս քեզի, և որ դու
կոչած ես զիս քու օրհնեալ ծառայու-
թեանդ։ Տէր Յիսուս Քրիստոս բնակի՛
իմ սրտիս մէջ իբր Հոգւով, և մաքրէ՛
զիս և լեցունէ՛ Աստուծոյ բոլոր լեցու-
նութեամբ։ Քեզ կը նուիրեմ սիրտս,
մարմինս, ժամանակս, ստացուածքս,
աղդեցութիւնս — ամէն ինչ որ եմ և
ամէն ինչ որ կը յաւսամ ունենալ այս
[illegible] աշխարհին մէջ։ Սորվե-
ցուր ինձ ծառայել քեզ, և Թող ես
բնաւ չձանձրանամ կատարել քու սուրբ
կամքդ։ Թող քու խօսքդ բնակի յիս
ամենայն լմնատուութեամբ, և քու շնորհդ
միշտ բաւական ըլլայ ինձ համար։ Ըրէ
զիս հաստատուն՝ հաւատով, լցեալ՝ սի-
րով, առատ՝ աշխատութեամբ, և երբ
այս ոլորմելի սիրտը դադրի բաբախել
երկրի վրայ, տուր ինձ շնորհդ մտնել,
իբրև վրկեալ մեղաւոր, քու երկնային
Թագաւորութեանդ առելի բարձր, աւե-
լի սուրբ ծառայութեանը — Յիսուսի
համար։"

Ով որ կրնայ խոնարհ անկեղծա-
Թեամբ այսպէս նուիրել զինք Աստուծոյ,
առած է դէպ ի առողջ և երջանիկ քրի-
ստոնէական կենաց առաջին մեծ քայլը։
Երբ սիրտը կը արուի Քրիստոսի, և կը
տրուի առանց պայմանի կամ Թէութեան,
բոլոր միւս բաները անշուշտ պիտի դան
անոր ետևէն։ "Սրբութիւն Տեառն"
պիտի դրոշմուի անոնց վրայ, ինչպէս
վաճառական մը կը գարնէ իւր առևտրա-
կան նշանը իւր ապրանաց վրայ։ Օրի-
նակի համար, այնպիսի գործնական
խնդիրներ. "Ի՞նչ գործով պարտիմ
ղբաղիլ. ո՞րչափ ժամանակ տալու եմ
անոր, և ո՛րչափ ատակ պարտիմ տալ,"
պիտի լուծուին խղճմտանքի մը ձեռամբ
որով Թագաւորը Քրիստոս է։ Քրիստոս
պիտի ընդունի ընտրելագոյն մասը։ Ե-
րանայրիք պիտի չամբարտուին և չխակ-
ուին չահմայականին մէջ, և կամ ոչնա-
րաց գէրերը պիտի չմորթուին անձնա-
սիրին սեղանն հանուելու համար։ Ամ-
բողջ չարաթը պիտի չյատկացուի աշ-
խարհային գործոց կամ առանին պար-
տականութեանց, և միայն տասն վայր-
կեան, այն ևս աճապարանօք՝ պիտի
չթողուի առանձին աղօթքի, և կամ մեկ
ժամ՝ հոգեւոր պաշտաման ներկայ գըտ-
նուելու՝ գժկամակութեամբ և քնով
ծանրացած աչուըներով։ Եթէ գանուի
ընտանեաց մէջ սրամիտ և մտային պա-
տկ մը, առաջին խորհուրդը պիտի չըլ-
լայ մտցունել զնա հարստութիւն կամ
համբաւ կամ փառաւոր գիրք ձեռք բե-
րելու նպաստաւոր պաշտօնի, գործի մէջ,
այլ սա միւս խորհուրդը —կարելի չէ՞ ար-
դեօք որ Յիսուս Քրիստոսի օգտակար ըլ-
լայ այս ուղեղը և լեզուն՝ քարոզելով նո-
րա փառաւոր Աւետարանը։ Կան մեր մէջ
պաշտօնեայք Աւետարանի որ երկնից մէջ
չնորհակալութիւն պիտի յայտնեն իրենց
բարեպաշտ մօր որ սոյն այս ընտրու-
թիւնն ըրած էր անոնց համար և նուի-
րած էր ընտանի մանկութենէ այս "բարձր
կոչման։" Կան նաև ուրիչ շատ մը կեր-
պեր ևս որովք մարդ կրնայ ծառայել
Աստուծոյ Թէպէտ չըլլայ քարոզող ամ-
պիոնէն, բայց Յիսուս Քրիստոս ընտրե-
լու է իրեն գործաւորները մեր դպրոց-
ներէն և դպրեվանքերէն, նա մանաւանդ
մեր տանց և ընտանեաց մէջէն։ Եւ ոչ
մի երիտասարդ կամ օրիորդ երբէք
ղղջացած է նուիրելուն համար իւր ան-
ձը հոգիները վրկելու գործին, և օդ-
նելու՝ առաջնորդել առ Աստուած իւր
ընկերակիցները։

ՏՈՔ. ՔՈՑԼԸ

ՆԱԻ ԿԵՆԱՑ

Իմ Արարիչ եւ Տէր Աստուած,
Կը տատանի, ո՛հ, նաւս կենաց.
Փրփրադէզ խառն ալիքներ,
Կը խորտակեն նաւուս կայմեր.
Թէ չը մեղմես ալեաց կոհակ,
Ո՛հ, կ'ընկղմիմ ջրոց յատակ։

Սաստիկ հողմունք կը փչեն յար,
Զեն տար երբէք քուն եւ դադար.
Ծայրածաւալ ահեղ ովկեան,
Տեսնեմ ընդ միշտ ինձ գերեզման.
Տէ՛ր, թէ չհանես քոյդ զթութիւն,
Զունիմ երբէք յոյս, փրկութիւն։

Որոտընդոստ սեւ սեւ ամպեր,
Ընդողեր են պայծառ աստղեր.
Ոչ պիտեմ եւս թէ յո՛ կ'երթամ,
Թէզ կը հայցեմ Տէր բարեխնամ.
Թէ ղանաս ուղեցոյցդ տալ,
Ո՛հ, չիք հնար ինձ առ Քեզ գալ։

Ցորժամ ծովու լեռնահանգոյն
Փրփրադէզ ալեաց կոհակք,
Դան ի սուղել մեռաղ հանգոյն
Զիս նաւ կենաց ջրոց յատակ,
Տէ՛ր, կաց յայնժամ պաշտպան նաւուս,
Զի բաց ի Քէն չիք եւս ինձ յոյս։

Բաղէշ ՅՈՎՍԵՓ Ց. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

1887

[խմբագրական]

Ամերիկեան քաղաքային պատերազմի վախճանին, երկու օրեր տեւեց հիւսիսային յաղթական բանակներու հանդիսաւոր անցքը տագնապարին առջեւէն, յորում կը նայէր Նախագահը Պետութեան բարձրաստիճան պաշտօնեայներէն չրջապատեալ։ Հետզհետէ ընթացաւ պինեալ մարդոց անընդհատ հեղեղն, որ կը բազկանար հետեւակ, հեծեալ եւ թընդանօթաձիգ զօրքերէ։ Զօրադունդ մը անցած էն պէս ուրիշ մը կը հետեւէր այնմ, մինչեւ որ վերջին զօրախումբին երամշտութեան ձայնը հեղհետէ նուազեցաւ հեռաւորութեան մէջ եւ վերջին սպան բարեւեց աղդին դլխաւոր ներկայացուցիչն։ Աւելի փառաւոր պիտի ըլլար տեսարանն, եթէ Թուրքիոյ կամ Եւրոպեան մեծ Պետութեանց միոյն բոլոր բանակներն ի դէն կոչուէին եւ գումարուելով ընդարձակ դաշտի մը մէջ, անցնէին իւրեանց վեհապետին առջեւէն։

Ձիշդ այսմ կը նմանի մարդկային պատմութեան յառաջդիմութիւնը։ Տարիներ եւ դարեր կը քայլեն անվերջ հանդէս մը կազմելով ամէն սերունդ Աստղծիչին եւ Վերհսկիչին առջեւ, որոյ ամենահոյակ աչք չվըրիպիր դիտելէ ամէն դէպք եւ նոյն իսկ իւրաքանչիւր անհատական գինուորի ընթացքը։ Չկայ կորելութիւն կանգ առնել տալու պատահարները կամ յամրացուելու անոնց արագութիւնը, վասն զի իւրաքանչիւր տարի իրեն չնորհուած ժամանակի տեւողութեան աւարտմանէն յետոյ, պարտաւորուած է տալ իւր յաչդորդին։ Դեռ քիչ մը ժամանակ յառաջ, որ ինչ խօսուեցաւ 1887ի նըկատմամբ, մարդարէութեան եղանակաւ ըսուեցաւ։ Ոմանք դուշակեցին պատերազմ, այլք ինչ ինչ քաղաքական եւ առեւտրական պատահարներ, բայց ամենեքին տարտղին նկատմամբ խօսած անեն, գործածելին ապառնի ժամանակ։ Արդ, 12 ամիսներէ հետէ լրագիրք փութով արձանագրեցին տարտղին պատմութիւնն, եւ ընդարձակագոյն արձանագրութիւն մը, որ կը պարունակէ իւրաքանչիւր մարդու անհատական կենաց իրողութիւնները, դրուեցաւ Դերմարդկային ձեռքերով։ Ա՜եաքէելի այս թիւը մեր ընթերցողներէն չատերուն հասնելէ յառաջ, այն արին, որ քիչ ժամանակ յառաջ ապագայ ըլլալէ դադրելով ներկայ եղաւ, պիտի դադրի ներկային պատկանելէ եւ պիտի վերաբերի անցելոյն, եւ Յամի Տեառն 1887 Թուականն այնչափ անկարելի պիտի ըլլայ եւս կոչել, որչափ նախ քան զԲրիստոս 1887 Թուականը։

Այս տարւոյ մէջ, մեր անձնական պատմութեան արձանագրութիւնն ինչ ազդեցութիւն կ'ընէ մեր վրայ։ Կը հաւատանք Թէ մեզմէ ոչ ոք գոհ է ապէկ, վասն զի գժգոհութիւնն անցելոյն նկատմամբ անդրաժեշտ է ապագային մէջ յառաջդիմութեան ղգացումն զօրացունելու համար։ Սակայն կան երկու տեսակ գժգոհութիւններ, որք ընդարձակօրէն կը տարբերին իրարմէ։ Մարդ մը կրնայ գժգոհ ըլլալ նկատմամբ իւր կենաց ամբողջ նպատակակէտին եւ դազափարին։ Նա կրնայ գիտակցութիւն ունենալ Թէ իւր բոլոր ջանքեր ուղղուած են այնպիսի անձնասէր նպատակաց, որպիսի են իւր մարմնական յանկութեանց յագեցումն եւ իւր հարստութեան աճումն, եւ Թէ իւր խորհրդածութենց մէջ մաս ունեցած չէ Չանալ իւր եւ այլոց բարեվարութեան, կամ հայթայթել իւր չուրջ գտնուող անձերու կարօտութիւններն։ Այսպիսի մարդու մը գժգոհութիւնը իւր անձին նկատմամբ պիտի ըլլայ յոյժ խորին, եթէ այդ անձ այնչափ ատորնացած չէ որպէս զի անհետ ըլլան բոլոր իւր լաւագոյն ղգացումներ։

Ուրիշ մարդ մը կրնայ գիտակցութիւն ունենալ Թէ բաղձացած է անկեղծապէս ապրիլ մաքուր կենցաղօք՝, եւ օրհնութիւն մը ընել իւր կեանք՝ այլոց, սակայն գժգոհ է յաջողութեան այն աստիճանին համար, զոր կարող եղած է ձեռք բերել։ Տկարութեան պատճառաւ բարիք ընելու բազում պատեհութիւններ վախցուցած է, եւ այս պարագայ կը պատճառէ նմա ցաւ։ Այսօր ամենայնիւ՝, այսպիսի մի մարդու ներքին ղգացումը, յորժամ նա հայեացք մը կը նետէ իւր անցեալին վրայ եւ նոյն տանն կը յիշէ Աստուծոյ երկարժամանակեայ համբերութիւնը, կը ներկայէ ներքին խաղաղութեան պատկերը։ Մեր ընթերցողներէն այնպիսեաց, որք 1887ի իւրեանց պատմութեան վրայ նայելով կրնան զգալ այս խաղաղութիւն, կը ներկայենք մեր սրտագին չնորհաւորութիւններ, եւ կը յուսանք որ բոլոր այն անհատներ, որք չեն կըր-

նար զգալ այս խաղաղութիւն, յառաջիկայ տարի պիտի ապրին այնպիսի եղանակաւ, որպէս կը լսուէին այժմ թէ ապրած էլլային։

Ա֊եռաքեալի մէջ լուսական միջոց չունինք ներկայելու մեր ընթերցողաց տարւոյս քաղաքական պատահարներու նկատմամբ մինչդամու հանդէս, սակայն դիտելիամբ կրնանք արձանագրել թէ Եւրոպան պատերազմ չպատահեցաւ, եւ թէ բանակներ զբաղեցան այնպիսի խաղաղասէր դիտաւորական հանդէսներով, որպէս յիշեցինք, եւ ուրիշ անվնաս կերպերով յաւէտ քան մահաւէտ պատերազմներով։ Անտարակոյս, ցորչափ իւրաքանչիւր ազգ կը չափայ կատարելագործել իւր սպառազինութիւն, վտանգ կայ յարձակման, սակայն եթէ բայսառութիւն համարինք ի Բոլոնիա Ռուս զօրաքանակայ ծանուցեալ համախմբումն, արդի կացութիւնն որոշապէս աւելի խաղաղական է քան այն կացութիւն, զոր ունէինք 12 ամիսներ յառաջ։ Յայնժամ, Իչլանն Պիզմարք այնպիսի լծակ մը կը դործածէը նկատմամբ Դաղիոյ որ վախ կը յարուցանէր թէ կը չմնար զրդռել պատերազմ։ Բայց այժմ յայտնի է թէ այս պատերազմական աղմուկ Իչլանին հնարքներէն մին կը ներկայէր, որպէս զի ձեռք բերէ Եօթնամեայ Օրէնքի քուէարկումն, այսինքն այն օրէնք, որով կայսրութեան զինուորական պէտքերը կը քուէարկուին եօթը տարուան համար, եւ հարկ պիտի չըլլայ Ազգային Ժողովին ամէն տարւոյ քուէարկութեան այդ նպատակաւ։

Յայտ չյաջողելով, նա համոզել կայսրն լուծել Ազգային Ժողովն, եւ նոր ընտրութիւնը չնորհել առաւել մեծամասնութիւն ի նպաստ կառավարութեան աշխարհավարութեան։ Յաջողած ըլլալով զօրացունել Գերման բանակն իւր ուզած եղանակաւ, Իչլանը առաւել խաղաղասէր լեզու մը դործածել։ Գաղիոյ կողմն եւս, Զօր. Պուլանժէի նախարարութենէ հեռացումն եւ չափաւոր դաղափարաց տէր անհատի մը Նախարարական գահը բարձրանալն զօրացուցին խաղաղութեան պահպանման յոյսը։ Հակառակ Շնէյզլէյի եւ այլ սահմանապահաց պատահարաց, Գերմանիոյ եւ Դաղիոյ միջեւ յարաբերութիւնք յաւէտ բարւոքեցան։

Յորաբերութենէ առաւել եւս որոշ բարւոքում մը տեղի ունեցաւ Դաղիոյ եւ Մեծն Բրիտանիոյ միջեւ։ Սուէզի Ջրանցի խնդիրը կարգադրուեցաւ այն տասնհինգ օրչափ այդ երկու ազգեր կրնան կարգադրել, եւ Դաղիոյ կողմանէ Նոր֊Բալէոնիայի թողման խոստումը հեռացուցած է ցրտութեան ուրիշ պատճառ մը։ Թերեւս հաչտութիւնը պիտի չըլլայ կատարեալ, մինչեւ որ Անգղիա թողու Եգիպտոս, սակայն Եգիպտական խնդիրը զգրաված է զարդիս դրդռութիւն պատճառելէ։

Միայն տասնք չեն այն դժուարութիւններ, որք հեռացուեցան Բրիտանական կառավարութեան չաւղին վրայէն։ Աֆղան տասմանդլեոյ կարգադրութիւնն եւ Էյուլ Յանի անձնատուութիւնը յոյս կ'ընծայեն թէ կեդրոնական Ասիոյ խնդիրը պիտի չյարուցանէ վերստին դէմ ժամանակի մը համար։ Ամերիկայէ Միացեալ Նահանգաց հետ վէճը, Նըկատմամբ ձկնորսութեան խնդրոյն, կարգադրուելու լուսադյն ճամբու մէջ մտած է այժմ ի Ուաչինկթըն դումարուող Յանձնախումբին կողմանէ։

Սակայն թերեւս առաւել կարեւոր է դատնել մեր ուշադրութիւն դէպ Արեւելեան Եւրոպայ։ Ճշմարիտ է թէ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ զգացումները միմեանց դէմ դառնացունելու համար բաղմաթիւ յօդուածներ դրուեցան երկու Պետութեանց լրագրաց մէջ, սակայն Գաիքոֆ, զվնասեր դրգռիչը, մեռաւ, եւ Ռուսական միւս թերթերու խմբագիրներ ընդունեցան հանդիստաւոր ապրարարութիւններ չարաւորել իւրեանց լեզու։ Երեք կայսերաց դաշնակցութիւնը չնորոզուեցաւ, սակայն ի Պերլին Զարին վերջին այցելութեան դէպքերը կը թուին ցուցունել թէ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ արքունի ընտանեաց միջեւ զգացումներն են բարեկամական։ Կեդրոնական երբեակ դաշնակցութիւնն առաջին անդամ ծանուցուեցաւ հասարակութեան թէեւ նախապէս գոյութիւն ունէր, եւ այդ դաշնակցութիւն կը ներկայէ խաղաղութեան զօրաւոր պատնէշ։ Այլ եւ այլ զրոյցներ տարածուեցան նկատմամբ ընդդիմադիր դաշնակցութեան մը Ռուսիոյ եւ Գաղիոյ միջեւ, սակայն այս երկու Պետութիւններ այնչափ հեռու են իրարմէ նպատակաւ եւ սկզբունքով որ չեն կրնար դիւրաւ միաբանիլ։

Պարտինք կրկին մտի թէ այն միակ խնդիր, որ կը սպառնայ պատերազմի զրգռել զՌուսիա իւր դրացւոց հետ, է Պուլկարական խնդիրն։ Եթէ այդ խնդիր լուծուի չահ ունեցող Պետութեանց միջեւ պատերազմի վտանգը բոլորովին կ'անհետանայ։ Այդ լուծում չգըտնուեցաւ, սակայն այս խնդիր վերջերս մասամբ մոռցուած կը թուի։ Եթէ ոք բաղդատէ սլաւնակներն, զոր Պուլկարական խնդիրը կը զրաւէր Եւրոպեան գլխաւոր լրագրաց մէջ մի քանի ամիսներ յառաջ, այժմ այդ խնդրոյ նուիրուած սիւնակաց հետ, պիտի զարմանայ տարբերութեան վրայ։ Տարւոյս սկիզբը, Պուլկար Պատուիրակութիւնը, ինամակալութեան հրամանաւ, այցեց Եւրոպիան զնազան Կառավարութիւններն, եւ թէեւ ամենուրեք բարեկամական արտայայտութեամբ ընդունուեցան, սակայն քիչ դրական օգնութիւն նկատմամբ իւրեանց դժուարութեան բարձման։ Բայց ինամակալութիւնը չարունակէ հատատամտութեամբ կառավարել երկիրն այնպիսի եղանակաւ մը որ ապահովի ներքին հանդարտութիւն եւ արտաքին մեծարանք, մինչեւ որ Օգոստոսի մէջ նոր Իչլան մը համոզուեցաւ ստանձնել կառավարական պարտաւորութիւններն, որոցմէ Ռուսիոյ անդառնալի հակակրութիւնն ստիպած էր զԻչլան Ալէքսանդր հրաժարիլ։ Թէեւ ո եւ է կառավարութիւն դեռ պաշտօնապէս ճանչցած չէ Իչլան Ֆէրտինանտ, սա կը չարունակէ զօրացունել իւր դիրք եւ ո՛չ ոք կը տարակուսի թէ Պուլկար ժողովուրդը գործնականօրէն միացեալ է պահպանելու համար դինս։ Սակայն, թէեւ այժմ նուազ կը խօսուի Պուլկարական խնդրոյն նկատմամբ, Ռուսիա մոռցած չէ զայն եւ ոչ ոք կրնայ ի յայտ ածել Զարին գաղտնի նպատակն այդ խնդրոյն նկատմամբ։ Կան նշաններ, որք կը թուին յուցունել թէ Ռուսիա պարագային համեմատ գործելու իւր սպառող աչխարհավարութիւնն պիտի փոխէ աւելի զօրաւոր եւ կարուկ միջոցներ ի գործ դնելու աչխարհավարութեան մը։ Կը վախցուի թէ Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ թշնամութիւնք ընդ վոյթ սկսին, սակայն անցեալ երկու տարւոց միջոցին այնչափ բաղմաթիւ պատերազմի աղաղակներ լսեցինք որ կը յուսանք թէ այս աղմուկ եւս, նման միւսներուն, պիտի անցնի առանց ծանր անսլատեհութեան։

Հանդէպ այս խնդրոյն Թուրքիոյ կացութեան նկատմամբ հարկ չենք համարիր լսել, վասն զի չկայ քաղաքագէտ մը, որ կասկածի վրայ մտցնէ Մուլթանին կատավարութեան անդեղծ բազձանաց վրայ թողազութեամբ տալիս բոլոր աչխարհն հետ։

ՊԱՏՆԷՀ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Հարուստներու առանձնաչնորհումներէն մին, զոր կը վախնանք թէ սակաւք կը գնահատեն, է ընձեռել օգնութիւն արժանաւոր երիտասարդաց իւրեանց առեւտրական գործոց նեղութեան պահուն, եւ օգնել նոցա իւրեանց նեղութեան ժամանակ։ Փէնճէվիւէնէն Օգուստվէրի Լիղթակիցներէն մին կու տայ հետեւեալ երկու օրինակներն, որք կը կրեն այս յատկանիշը։

Մի քանի տարիներ յառաջ, վաճառականաց քաջածանօթ Իչխանին, վախճանեալ Հօրէյս. Պ. Քլէֆլինի, պատահեցաւ հետեւեալ դէպքն, որ կը յուսանք թէ պիտի արժանանայ կըրկնութեան։ Մի օր, առաւօտեան ըսո Եւրոպացւոց ժամը հնգին, Մր. Քլէֆլին կը նըստէր առանձին իւր աչխատութեան մասնաւոր խուցին մէջ, յորմէ դուռնատ ու վաստակաւէտ երիտասարդ մը երկչոտութեամբ գարկաւ դրան, եւ մտնելով, ըսաւ, «Մր. Քլէֆլին, օգնութեան կը կարօտիմ։ Անկարող եմ հատուցանելու ինչ ինչ վճարումներ, վասն զի մի քանի անձեր չպահեցին իւրեանց խոստումն, եւ պէտք ունիմ այժմ տասը հազար տոլարի։ Եկայ ձեզ, վասն զի հօրս բարեկամն էիք, եւ խորհեցայ թէ պիտի ուզէք բարիք ընել ինձ։» «Ներս եկէք,» ըսաւ Քլէֆլին, «ներս եկէք եւ գաւաթ մը գինի խմեցէք։» «Ո՛չ,» ըսաւ երիտասարդը, «սովորութիւն չունիմ խմել։» «Ուրեմն, սիկար մը ծխեցէք։» «Ո՛չ, ըսաւ չեմ ծխեր։» «Լաւ,» ըսաւ Մր. Քլէֆլին, «կ'ուզէի յարմարիլ ձեզ հետ, բայց չեմ կարծեր թէ պիտի կրնամ զայդ ընել։» «Շատ լաւ» պատասխանեց միւսն, եւ պատրաստուեցաւ թողուլ սենեակը, «կարծեցի թէ թերեւս կրնայիք յարմարիլ, մնաք բարեաւ, Տէր իմ։» «Կեցէք,» ըսաւ Մր. Քլէֆլին, «չէ՞ք խմեր։» «Ո՛չ, Տէր իմ։» «Ձէ՞ք ծխեր։» «Ո՛չ, Տէր իմ։» «Ձէ՞ք խաղար, կամ նման բան մը չէ՞ք ըներ։» «Ո՛չ, Տէր իմ, կիրակնօրեայ դպրոցի վերատեսուչ եմ։» «Լաւ,» ըսաւ Մր. Քլէֆլին յուզեալ դպացմամբ, «պիտի տամ ձեզ այդ գումար, եւ երեք անգամն եթէ կ'ուզէք։ Ձեր հայրն երբեմն փոխ տուաւ ինձ հինգ հազար տոլար, եւ հարցուց ինձ նոյն խնդիրները։ Նա վըստահեցաւ ինձ, եւ ես պիտի վստահիմ ձեզ։ Շնորհակալ մի ըլլաք ինձմէ, կը պարտաւորիմ ձեզ յանուն ձեր հօր վստահութեան։»

Մի քանի տարի յառաջ եղմտական տագնապի ժամանակ, երիտասարդ վաճառական մը, զոր քաջ կը ճանչեմ, ունէր գրասենեակ մը մէջ պարտաճուրհակ մը, որոյ հատուցման թուականը կը լրանար 1853ի մէջ այսինչ օրը։ Նա միշտ իւր մտաց մէջ կը կրէր այդ իրողութիւն, եւ ցորչափ վճարման ժամանակը մօտենար, նա եւս քան զևս կը ճնշէր իւր միտք, եւ յուսահատութիւն կը պատճառէր։ Իբր պարկեչտ անհատ մը, որ կը բաղձայ անբասպաղ վճարել իւր պարտքեր, նա զուն դործ ունէր հատուցանելու այս գումար։ Սակայն, բոլոր իւր ջանքեր մինչ ցայն վայր ապարդիւն մնացին։ Այդ ժամանակին համար պահանջներ ժողվելու գաղափարը պարզապէս անտեղի էր։ Ընդհանրապէս, վաճառականք գործի գաղարում ունէին, եւ կանխիկ ասեւռուբ մտքէ չէր անցներ։ «Ի՞նչ պարտիմ ընել,» կրկին եւ կրկին հարցուց երիտասարդն իւրովի։ Եւ օրովհետեւ նա աղօթող անձ մ'էր, չեմ տարակուսիր թէ ներկայիս խնդիրը

«Բարձրագոյն Աստեղին,» եւ դրաւ զայն Գեբրագոյն Դատաւորին առջեւ։ Բարեկամաց դիմուեցաւ այս ասիպղական հարկի ինպատասօգնութիւն հայցուելով, այլ ի զուր։ Վերջապէս վերջին օրն եւ գրեթէ վերջին ժամը հասաւ, եւ միայն փոքրիկ գումար մը հաւաքուած էր։ Հուսկ ապա այս խորհուրդն եկաւ նմա, «երթամ տղայութեանս բարեկամին, Ուիլըըմ Ի. Տոճի (Ամերիկեան Պորխնախորդ փոխ-Նախագահը)։ Ակնկալութեան զգացմամբն ուրախացեալ իսկոյն աճապարեց Քլիֆ անուանեալ վիղոյը։ Բարեբաղդաբար, գտաւ զՄր. Տոճ իւր պաշտօնատեղւոյն մէջ, եւ ժամանակ չկորնցուց պատմելու իւր պարագայս — իւր հարկեցուցիչ կարօտութիւն։ Աւելի խօսք հարկ չեղաւ, վասն զի Մր. Տոճ խնդրեց իւր գանձապետէն ուղուած գումարին չափ փոխանակագիր մը քաշել։ Անչուշտ երիտասարդ վաճառականը չպատեց իւր չունչը չնորհակալութիւն արտայայտող բառերով։ Իւր ուրախացեալ ոտքերը տարին զնա ընդ վոյթ դէպ ի դրամատունն։ Այդ երիտասարդին առեւտրական կենաց մէջ, այս դէպք ուրախալի յեղափոխութիւն մ'էր, եւ երիտասարդը կը նկատէր զայս իբր նախանամութեան մի մանաւոր տուրքը, վասն զի կը թուէր նմա թէ փոխանակագիրն ինքած էր երկինքէն։ Նա մոռցաւ, կամ կընաւ երբեք մոռնալ իւր բարերարը, կամ կընար դադրիլ չնորհակալ ըլլալէ երկնից։ Ո՛չ, ո՛չ, քնաւ երբէք։ Բաւական է ըսել թէ երիտասարդը չարունակեց չնորհք գտնել առեւտրական իւր մտանաւոր ճիւղով զբաղղաց քով։ Աստուածային չնորհքը նորա վրայ կը հանգչէր։ Ծաչողեցաւ իւր Ջանից մէջ, իւր առեւտուր ընդարձակուեցաւ յոյժ մեծագոյն համեմատութեամբ, եւ նա եղաւ լոյս մը եկեղեցւոյն մէջ — գործոն երէց մը, եւ իւր կարգին բարեկամ եղաւ բազմաթիւ երիտասարդաց, որք կարօտութեան մէջ լինան, եւ վերջապէս, ի կատար հանելով իւր գործ կեանց մէջօրէին, թաղուեցաւ իւր հարց գերեզմանին մէջ։

Երիտասարդնե՛ր, կ'ուզէ՞ք յաջողիլ։ Ներեցէք որ ըսեմ ձեզ թէ ի սկզբան ձեր գործոյն ունեցէք բարի անուն եւ անաղարտ վարկ, որք պիտի նպաստեն ձեր յաջողութեան։ Պարկեշտութիւն, յարատեւութիւն եւ անձնաբացառիկ կը կազմեն յաջողութեան բանալին։

ԴԱՐՁԵԱԼ ՄՈՐՄՈՆԻ

Ի Կ. պոլիս աշխատող երկու Մորմոն միսիոնարներէ ընդունեցանք նամակ մը, յորում նոքա կը բողոքեն մի քանի չաբաթներ յառաջ Մորմոնականութեան նկատմամբ զբրուսած մեր չարունակեալ յօդուածներու դէմ։ Այդ միսիոնարներ կ'ըսեն թէ այն ամբաստանութիւնները, զորս յառաջ բերած ենք Մորմոնաց եւ նոցա աղանդապետին դէմ, են հնացեալ զրպարտութիւններ, որք հերքուած են վերսին եւ վերսին։ Հակակշռելու համար վկայութիւնն նոցա, որք աղէկ չեն խօսիր իւրեանց նկատմամբ, կը զրկեն մեզ Միացեալ Նահանգաց Ազգային Ժողովին մէջ Սրիզոնայ դատաւոն Երեսփոխանէն, Մր. Պինէ, գրեալ մի յօդուած, որ հրատարակուած է Նեւ-Եորք-Հէրալտ լրագրին մէջ։ Մր. Պին կը վկայէ թէ Մորմոնք ունին ճարտարութիւն, բարոյականութիւն ու պարկեշտութիւն, եւ մեծ գովեստով կը խօսի նոցա նկատմամբ։ Բայական սիւնակներ չունինք Մր. Պինի յօդուածին նուիրելու համար, սակայն արժան համարեցանք յիշել զայն համառօտիւ։

Մր. Պինի վկայութեան արժէքն է անյայտ։ Աբրիզոնայի գաւառին մէջ կան բազմաթիւ Մորմոններ, եւ նա կրնայ բաղձացած ըլլալ այսպիսի միջոցներով ստանալ նոցա քուէները, կամ թէ նա կրնայ առեւտրական յարաբերութիւններ ունեցած ըլլալ Մորմոնաց վարիչներուն հետ։ Ուրիշ անձեր եւս տուած են նպաստաւոր վկայութիւններ նկատմամբ Մորմոններու նկարագրին, սակայն դիւրին է լաւ տպաւորութիւն մը ներդործել ճամբորդի մը, որ կ'անցունէ միայն սակաւաթիւ չաբաթներ մի տեղւոյ մէջ, եւ նաեւ դժուար չէ հոգածութեամբ պահել ինքնիրէն պատկերին սեւ կողմն։ Այժմ նպաստ գլխաւոր մտքնեալի է բազմաց, եւ հազարաւոր անձեր կ'այցեն զայն իւրաքանչիւր տարի, եւ որչափ աւելի Մորմոնականութիւնը ծանօթանայ, այնչափ աւելի ժողովուրդը կը յուզուի այդ աղանդի դէմ։ Կը հաւատանք թէ այս ընդհանուր զգացում կ'արժէ աւելի քան մի քանի անձանց վկայութիւնն։ Եւ մեր չարունակեալ յօդուածներու մէջ յառաջ բերուած տեղեկութիւնները հաստատուած էին վկայութեանցը վրայ այնպիսի մարդոց, որոց բանականութեան եւ պարկեշտութեան տէր անձեր ըլլալը գիտենք, մինչդեռ Մր. Պինի նկատմամբ բան մը չենք գիտեր։

Անտարակոյս, կը գանուին բազմաթիւ անկեղծ եւ պարկեշտ մարդիկ Մորմոնաց մէջ— այնպիսի մարդիկ, որք լաւագոյն են քան իւրեանց կրօն։ Թերեւս, հասարակ ժողովրդեան ընդհանուր բարոյական վիճակը չէ այնքան ստորին։ Կ'ըսուի թէ վերջերս Մորմոնականութեան յարդնելոու դրեթէ կէսը կը վերաբերի Սքանտինաւեան երկիրներէ եկող գաղթականաց, եւ գաղթականութեան այս վայրեր կը ներկայեն այնպիսի տպբիւր մը, որմէ Ամերիկացիք մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունին գաղթականներ, միայն թէ Ամերիկացիք չեն ուզեր որ նոքա ընդունին Մորմոնականութեան սխալներն։ Ի'նչ ալ ըլլայ Մորմոններէ բազմաց նկարագիրը, Մորմոն դրութիւնն ինքնին կը նուաստացնէ զմարդ, եւ մեք հաստատապէս կը հաւատանք թէ Մորմոնականութեան վարիչներէ բազումք են անխղճահար անհատներ։

Մեր Մորմոն բարեկամաց նամակը կը չանայ արդարացնել բազմակնութեան դրութիւնն օրինակ բերելով «Աբրահամ, Յակոբ եւ ուրիշ սուրբ մարդեր, որք ապրեցան Աստուծոյ անմիջական առաջնորդութեան ներքեւ։» Սակայն ժամանակ չունինք քննելու այս խնդիրը։ Այս վաղեմի յարգի անձնաւորութիւններ կը պահէին նաեւ դերիներ, եւ կ'ընէին այնպիսի գործեր, որք յայնժամ թոյլ արուած էին Աստուծմէ, եւ զորս Քրիստոնէութեան բարձրագոյն օրէնքը կը դատապարտէ։

ՀՆԱՐ ՉԷ ԵՏ ԿԱՆԶԵԼ

Եպիսկոպոսական երէց մը որ մօտերս մեռաւ Ամերիկա, Հարաւային Նահանգաց մէջ, իւր երիտասարդական հասակին մէջ չէր հաւատար Քրիստոնէութեան, եւ գործածած էր բոլոր իւր տրամաբանական կարողութիւնը եւ ապրեցութիւնը իւր ընկեր երիտասարդաց հաւատքը չնչելու։ Մեռնելէն քիչ առաջ պատահեցաւ նշանաւոր սկեպտիկի մը որ իւր կենաց մեծ մասն անցուցած էր արբեցութեամբ եւ խաղամոլութեամբ, եւ անհաշուելի չարիք գործած էր աշխարհի մէջ։ Երէցն եռանդեամբ չատ աշխատեցաւ դարձի բերել զնա, բայց օր մը պատանձեցաւ լսելով անկէ սա խօսքերը. «Ալ բաւական է։ Ես եմ քու հին դասընկերդ, Ջոն Պլէք։ Ես առաջ կ'ամչնայի խոսաւանիլ զայս, բայց դուն էիր դիս անհաւատ ընողը։ Ձես կրնար հիմա վերջապէս չլինել ինչ որ կործանեցիր առաջ։»

Ապագայ կենաց վրայ ահաւորապոյն մտածութիւններէն մին է Լուսերական մատենադիրներէն միոյնը որ կը ներկայացնէ մեռելները իբրեւ ստիպուած նայիլ ետ աշխարհին վրայ, տեսնելու համար թէ ինչ արդիւնք յառաջ եկած է իրենց ըրած չարիքներէն։ Կինը կը տեսնէ իւր այրը մոլի եւ անհաւատարիմ, եւ միաքը կը բերէ թէ քնաւ չվանաց առաջնորդել զնա Քրիստոսի։ Մայրը որ էր ունայնամիտ եւ նարասիրութեան (ֆօպայի) մի կին մը մինչ կը կազմուէին իւր մանկանց քնաւորութիւնք, կը տեսնէ զանոնք որ իրենց բոլոր կեանքը կ'անցուընեն արբեցութեամբ, թշուառութեամբ եւ ոճիրներով, եւ գիտէ որ ինքն էր պատճառը։ Հիմա չատ ուշ է, ինք չկրնար աղերսութիւն բանեցունել անոնց վրայ, պիտի ըլլայ համր եւ պիտի չտեսնուի այլեւս։

Մեզ ամենեւս սոսկում տուող բան մը կայ, եւ է այն որ մեր բոլոր խօսքերը եւ գործերն են անմահ եւ անփոփոխելի։ Անոնք կը ներգործեն այլոց կեանքին վրայ քան բուն մեր կենաց, եւ ոչ գօրութիւնը կամ ոյժն է որ աղեցիկ կ'ընեն մեր խօսքերը եւ գործերը։ Իւր խրթին մէջ գեղջուկի մը տխրութիւնը եւ անդադար արտունչք եւ դանդաղ չընչին բաներու համար, աղերսութիւն կ'ընեն անոր տղայոց քնութեան վրայ ճիշդ ինչպէս Սոկրատայ ուսուցմունք կ'ընէին նորա աշակերտաց վրայ։ Ըեր քնաւորութեան փոխուիլը եւ ապաչխարութիւնը կարող չեն չնչել հանել այն անչնչելի եւ անհամար ներգործութիւնները որովք օր ըստ օրէ ժամէ ի ժամ զրոչմ զարկած ենք մեր սերնդեան վրայ։

«Ես չունիմ պատակ, եւ գիրքեր չեմ յօրինած,» ըսաւ անգամ մը Պոսվոյնի երդիծաբան բարեկամաց մին։ «Մինչեւ անգամ կենդանագիր պատկերս հանուած չէ։ Երբ մեռնիմ ես, խնդամ անհետ պիտի ըլլամ աշխարհիս երեսէն։» «Դուն ինքնդ հանած նկարած ես քու պատկերդ,» ըսաւ քարոզիչը, «կեանքիդ մէջ խօսած իւրաքանչիւր խօսքովդ եւ գործած իւրաքանչիւր գործովդ։ Իրաւ անոր վրայ ոչ ստորագրութիւն կայ անուան եւ ոչ անուն արուած է անոր, բայց ահա հոս է այն։»

Թէննիսըն մեր մեռած անձերուն վրայ ելլելով վեր բարձրանալու խօսք կ'ընէ։ Բայց չկայ մեռած անձի նման բան։ Ինչ մարդ որ էինք տարի մը առաջ կամ երէկ, նոյն մարդը տակաւին կը գործէ բայ ի այս օրուան մարդէն որ ենք։ Անոր խօսքերը եւ գործերը տակաւին կ'ապրին ուրիշ կեանքերու մէջ անոնց անէնք կամ օրնուութիւն ըլլալու համար։ Գերմանիոյ մէջ անապաչխարութիւն մը կայ թէ մարդ ղոյզ է, մին տեսանելի եւ միւսն անտեսանելի. եւ թէ անտեսանելին միայն վերջը կ'երեւի աղղարարելու համար թէ մահ է մահը։ Բայց այն այնչափ սոսկալի չէ որչափ են այս տակաւին ապրող արարածք որ էինք ժամանակաւ, եթէ կարողացուցինք զանոնք չարիք գործել աշխարհի մէջ։

ԱԶԴԵՐ

Սմսորեայ եւ Տարեզլոյ Միաբանական Աղօթից ժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ երկուշաբթի (Յունվ. 2 Ն. Տ.), Պայպըլ Հաուզի մատրան մէջ, ըստ Թուրքաց ժամը 7½ին։ Աղօթքի մասնաւոր նիւթը պիտի ըլլայ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ այն ամէն բարեաց եւ չնորհաց համար, զորս ընդունեցանք անցեալ տարւոյ մէջօրէին։

Վաղը, Երիտասարդաց Աղօթից ժողովը պիտի գումարուի ի Պայպլ Հաուզ, ըստ Թուրքաց ժամը 9ին։ Նիւթն է, «Բանդէ ինչ ըլլայ հոգի մը ըլէ որ քալբ աշխարհը վաստկի և իր անձը կորնչէ։» Մատթ. Ժ.Զ. 26։

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Դեկ. 19 ըստ Ցուն., և. 31 Դեկ. ըստ Լատ., 1887

ԵՒՐՈՊԵԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Պատերազմի ազդակին լրջութիւնը ցուցուեցաւ այն դրամական տագնապին միջոցաւ, որ պատահեցաւ Վիէննայի Սակարանին մէջ Դեկ. 17ին եւ 18ին։ Թայմս թղթակիցը կ'ըսէ թէ 200 միլիոն ֆիորին կամ առաւել քան 16 միլիոն Անգղ. ոսկի կորսուեցաւ դրամատարոյ կողմանէ, եւ թէ պետական տոկոսները արժէթուղթեր իյան 8 առ հարիւր։ Մանակի յետադիմութիւն մը պատճառեցաւ Պերլինէ եկած մեծ քանակութեամբ արժէթուղթ դնելու հրամանաց վրայ, որով կը ցուցուի թէ ի Պերլին հանրութեան զգացումն աւելի յուսալից է քան ի Վիէննա։ Աւստրիական կառավարութիւնը, թէեւ անտարակոյս կը նկատէ արդի կացութիւն իւր վտանգաւոր, կը չարունակէ իւր զգուշաւոր աշխարհավարութիւն։ Մ. Թիսա, Հունկար Նախարարապետն, ի Վիէննա կը գանուէր անցեալ շաբթու, եւ կրկնակի տեսակցութիւններ ունեցաւ Կոմս Քալնոքիի եւ այլոց հետ, ու վերադարձաւ ի Փեշթ շաբթուն վերջանալէն յառաջ։ Որուեցաւ չգումարել Պատուիրակութիւններն, որովհետեւ Պատերազմական Գործոց Պաշտօնատունն ունի պատրաստ 32 միլիոն ֆիորինի չափելիք եւ անգործածելի գումար մը, որով կրնայ կառուցանել հարկ դատուած ամրութիւններն եւ դնել պահեստի զօրաց համազգեստներն։ Աւ այժմ, միայն այս չափելիք գումարին 10 միլիոն ֆիորին պիտի գործածուի։

Ամբաստանութիւն եղած է թէ Գերման պաշտօնական թերթեր չափազանցած են Ռուս զինուորական չարժումներն դէպ ի սահմանագլուխ, որպէս զի սարսին Աւստրիա վուժացնել իւր պատերազմական պատրաստութիւններ, եւ այս տեսութիւն, ըստ ոմանց, այնչափ առ հասարակ ընդունուած է ի Բարիզ որ Գաղիական քաղաքագէտներ կը նկատեն այս վերջին պատերազմի ազդակներն անտարբերութեամբ։ Գերման Ազգային ժողովին մէջ յոյժ թեթեւ զիմադրութիւն եղած է կառավարութեան ծրագրին, որով պահեստի զօրքերու նորոգ կազմակերպութեամբ Գերմանիա պիտի ունենայ կէս միլիոն աւելի զօրք պատերազմի պահուն։

Փոսն եւ Քոլընեը կազէն կը պատասխանեն Լինչեյ Ռոսի ծանուցեալ յօդուածին, որ կը Ջանար արդարացունել ի Բոլոնիա Ռուս զօրաց համախմբումը, Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ զինուորական պատրաստութիւններն պատրուակելով, որք, ըստ Ռուս պատերազմական գործոց պաշտօնական թերթին, Ռուսիոյ վերայ յարձակելու նպատակաւ կ'ըլլան։ Այս թերթեր կը ցուցունեն թէ սահմանապլոյ վրայ Ռուսիա ունի իւր երեք զօրաբանակներ աւելի քան Աւստրիա եւ Գերմանիա միանգամայն, եւ Լինչեյ Ռոսի կողմանէ ներկայացուած զինուորական վիճակագրութեանց անճշդութիւնը բացորոշաբար ապացուցուած է։

Թայմսի Վիէննայի թղթակիցը կը յայտարարէ թէ այդ մայրաքաղաքին մէջ աճեցուն զգացում մը կայ թէ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ համար ամենալաւ աշխարհավարութիւնն է ղրկել մի վերջնագիր առ Ռուսիա, եւ իսկոյն անցնիլ սահմանագլուխը, յորժամ անգոհացուցիչ պատասխան առնուի։ Այդ թղթակից կ'ըսէ, «Ռուսիա իւր երկու զրացեաց ձեռաց մէջ կը գտնուի, եւ եթէ պատերազմ բանայ, անշուշտ պիտի չախչախուի։» Զինք կարծեր թէ զինուորական հեղինակութիւնք կը մասնակցին այս վստահութեան, եւ հաւանական չէ որ դաշնակից Պետութիւններ սկսին յարձակողական պատերազմի մը տարուցին այս եղանակին մէջ, յորժամ նոքա պիտի զիմագրեն Ռուսական ձեռն, որպէս նաեւ Ռուսական բանակաց։ Կը թելադրուի թէ պատրաստութեանց առժամեայ պադար մը կրնայ ձեռք բերուիլ, եթէ Գերմանիա եւ Աւստրիա հաւանին լքանել Իչլան Ֆէրտինանտ պաշտօնանկութեամբը, վասն զի Եւրոպա ընդ վոյր ի գործ պիտի դնէր այդ միջոց, եթէ այդու խաղաղութիւնը կըրնար ապահովուիլ։ Իրական զժուարութիւնը կը կայանայ գտնելու մէջ Իչլան մը, որոյ նկատմամբ բոլոր Պետութիւնք կարենան համաձայնիլ եւ զոր Պուլկարք ընդունին։ Մինչեւ որ այսպիսի Իչլան մը չգտնուի, ոչինչ կը տացուի Իչլան Ֆէրտինանտի պաշտօնանկութեամբ։ Ռուսիա գոհունակութեամբ պիտի դիտէ միայն ընտրութիւնն այն Իչլանի, որ հլութեամբ պիտի կատարէ իւր հրամանները, եւ այսպիսի Իչլան մը պիտի չհանուի Աւստրիոյ կողմանէ, եւ Պուլկարք պիտի չընտրեն զնա։ Բայց ասոր, Վիէննայի Թայպըն լրագիրը կ'ըսէ թէ եթէ Իչլան Պիզմարք արտայայտէ իւր բաղձանք Իչլան Ֆէրտինանտի պաշտօնանկութեան նկատմամբ, Զարը, նոյն իսկ այդ պատճառաւ, կրնայ իւր պաշտպանութեան ներքեւ առնուլ զնա։

Թայմսի ուղղակ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Դանուբի Աւստրիական Նաւային ընկերութիւնը հրամայած է որ իւր նաւատորմ եւ ուսմարներ փոխադրուին Աւստրիական նաւահանգիստներ։ Այս հրաման, հաւանաբար, որուած է ոչ վասն զի անմիջական թշնամութիւնք կը վախցուին, այլ վասն զի, եթէ չոգենաւներ Թողուին Ստորին Դանուբի մէջ այդ դետոյն սառելու պահուն, կրնան դրաւուիլ Ռուսերէ, եթէ գարնան սկիզբը պատերազմ ծագի։

Պրուսէլի Նոր լրագիրն, որ Մ. ոը Կիէրսի քերանը կը համարուի, կը հաստատէ թէ Ռուսիոյ նպատակներն են խաղաղական, թէ Ռուսիոյ կողմանէ ի գործ դրուած զինուորական պատրաստութիւններն են բոլորովին պաշտպանողական, թէ Ռուսիա պիտի չմտնէ իւր յարումն՝ խաղաղութեան, սակայն պիտի կատարէ, զոր ինչ հարկաւոր տեսնէ, պատրաստ ըլլալու համար ո եւ է յարձակման դէմ։ Սոյն վերջին նախազգուշութիւն մեծապէս կը նուազեցունէ այս վստահացուցիչ ծանուցման արժէքը, վասն զի Ռուսիոյ կ'ընձեռէ պատրուակ մը չարունակելու իւր զինուորական պատրաստութիւններ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թագաւոր Միլան, Սորհրդարանին պատուիրակութեան իրմէ չնորհակալութիւնը ընդունելութեան առթիւ, վերջերս արտասանեց հետեւեալ խօսքերը։ «Սեւ ամպեր կը ծածկեն քաղաքական հորիզոնը։ Սոսկալի պատերազմ մը կը սպառնայ Եւրոպայի։ Գերմանք եւ Սլաւք դէմ առ դէմ կը գտնուին։ Թէ ո՞րպիսի ընթացք պարտինք ունենալ, խնդիր մ'է, որ իւրաքանչիւր վայրկեան կրնայ ի յայտ գալ։ Դիւրին է մեզ համար պատասխանել այդ խնդրոյն։ Պարտինք պահպանել մեր աղգային չահերն, եւ գործածել ամէն ջանք որպէս զի Սերպ աղգային դաղափարները չխառնուին Սլաւ աղգային դաղափարաց հետ։» Երկար վիճաբանութենէ վերջ, յորում Մ. Ռիսթիչ խօսեցաւ Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ բարեկամական եւ առեւտրական յարաբերութեանց վրայ, երկու կառավարութեանց միջեւ առորագրեալ երկաթուղւոյ պայմանագիրն ընդունուեցաւ Սերպ Սորհրդարանին կողմանէ։

—Բաւական յուզում կը տիրէ Ռուսիոյ մի քանի Համալսարանաց մէջ։ Այս յուզման սկզբնաւորութիւնը պատահեցաւ Մոսքուայի Համալսարանին մէջ։ Այդ քաղաքին ոստիկանութեան վերատեսուչն ապտակուեցաւ եւ նախատուեցաւ ուսանողաց կողմանէ, վասն զի նա ստիպած էր թէ աղքատ ուսանողներն, որք կրատանան նպաստ, պարտին լրտեսութիւն ընել իւրեանց ընկեր–աշակերտներու նկատմամբ։ Իբր արդիւնք այս յուզմանց, Օտեսայի, Քիէֆի, Խարքոֆի եւ Բաղանի Համալսարաններն փակուեցան։ Կ'ըսուի թէ այդ ուսանողաց մէջ յուզումն չէր այնչափ ոչնչականութեան համար, այլ կառավարութեան առաւել աղատական դրութեան մը ի նպաստ։

—Օպերթէն անուանեալ անձ, որ չանաց սպաննել զՄ. Ֆէրրի, չիմար է եւ անզամալուծութեան ախտին կը տառապի։ Օպերթէն ղրկուած է չիմարանոց։

—Ի Նիս Գաղիացի զօրական մը ձերբակալուած է սա ամբաստանութեամբ թէ նախապէս Գերման եւ չետոյ Իտալեան կառավարութեանց առաչարկած է վաճառել նորանոր հրայանները հատ մը, վիմիուզուալ մը միայն, սակայն պատասխան ընդունած չէ երկու կառավարութեանց եւ ո՛չ մինէն։ Զօրականը մասնուած է կառավարութեան իւր իսկ հօր միջոցաւ, եւ եթէ չանցանքն ապացուցուի, պատիժն է մահ։

—Գերման Գահաժառանգ Իչլանին կացութեան նկատմամբ, վերջին պաշտօնական թերթեր այնպիսի հանգամանք կը կրեն որ դժուար է հասկնալ անոնց նշանակութիւն։ Ոչ–պաշտօնական տեղեկութիւններ են քաջալերական, եւ նորա կոկորդին մէջ վերջերս աճող ուռոյցը չէ մեծցած։ Տարակոյս կ'արտայայտուի նկատմամբ ճշդութեան բժշկական նշանները, որոցմով յայտարարուած էր թէ հիւանդութիւնն է քաղցկեղային, սակայն կը վախցուի թէ քիչ պատճառ կայ այսպիսի տարակոյսներու։ Բայց Իչլանն է զուարթ, եւ չնորհակալութիւն յայտնելով Պատէնի Սորհրդարանին անոր համակրալից խօսքերուն համար, կ'արտայայտէ յոյս թէ չնորհիւ իւր կայուքեան բարւոքման, պէտ կարելի պիտի ըլլայ իրեն կատարել իւր պարտաւորութիւններ առ իւր Հայրենիք։

—Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլ այցած է Սբ. Բեդրսպուրկ անցուներու համար մի քանի չաբաթներ, սակայն կը յայտարարէ թէ իւր այց չունի քաղաքական նշանակութիւն։ Իւր ճամբուն վրայ տեսակցեցաւ Իչլան Պիզմարքի հետ։

—Լոնտոնէ քաչուած հեռագրի մը համեմատ, կը կարծուի թէ Մարոքի խնդրոյն նըկատմամբ Դեսպանախորհուրդը պիտի գումարուի ի Մադրիտ Յունվարի սկիզբները։

—Սբ. Բեդրսպուրկի Գերման դեսպանին, Մ. Շվէնիձի, իբր պաշտօնատեղին վերադարձին նկատմամբ, երկու հեռագիրներ ընդունուած են։ Այս հեռագիրներէ մէն կ'ըսէ թէ նա խաղաղութիւնն երաչխաւորող յայտարարութիւններ ըրաւ առ Զարն, սակայն զօրայ համախմբման վրայ չխօսեցաւ։ Միւս հեռագիրն, որ Վիէննայէ քաչուած հեռագրի մը կրկնութիւնն է, կը յայտարարէ թէ դեսպանին

պաշտօնն եղած է բոլորովին անյաջող։ Եթէ ճշմարիտ է այս, պարտ է մեզ զինանալ թէ ինչ էր իւր պաշտօն։ Եթէ դեսպանն առաջարկ մը ներկայեց Պուլկարական խնդրոյն լուծման համար, իւր անյաջողութիւն չէ զարմանալի։

—Ռումանի Արտրդարանը վաւերացուց Պաթերազմական Գործոց նախարարին առաջարկութիւնն, որով 10,000,000 ֆրանք պիտի ծախսուի բաղմնդրուածեան հրացանաց գընման համար, եւ 6,000,000 ֆրանք՝ ամրութեանց նորոգութեան համար։

—Ի վիեննա չրջաբերակ զրոյցներէն մին է թէ Կոմս Քալնոքի ընդ վոյթ պիտի հրա[illegible] պարտ յաչորէշ Մ. Բալէյ, Աւստրօ-Հունկարիոյ Ելմտական Նախարարը։ Կոմս Քալնոքի այնչափ լիովին կը վայելէ Ցրանձ Եողէֆ Կայսեր եւ Պատասխրակութեանց վստահութիւնն որ միայն խիստ ծանրակչիռ պատճառներ, որպիսի են Կայսրութեան աշխարհավարութեան մէջ լիակատար փոփոխում մը, յառաջ պիտի բերեն իւր հրաժարումն, եւ եթէ փոխոխումը պիտի ըլլայ աւելի կատարեալապէս Ռուսիոյ տեղի տալու ուղղութեամբ, Մ. Քալէյ, որ է Հունկարացի եւ հակառուս իւր զգայմանց մէջ, պիտի չընտրուէր, իրագործել զայն։ Հաւանաբար, այս զրոյց է անհիմն։

—Իչլան Ցէբրանտի հրաժարման նկատմամբ զրոյցն արժէքմոց բարձրացում պատճառեց Եւրոպեան առաջնակարգ Սակարանաց մէջ, որովհետեւ կը կարծուէր թէ այս հրաժարում դէթ առժամապէս պիտի ապահովէր խաղաղութիւնն։ Այդ զրոյց պաշտօնապէս հերքուեցաւ Սոֆիայէ։ Սակայն Աւստրիական թերթեր, հետեւելով Բուդնէշ օրինակին, խիստ զանն լեզու կը դրծածեն Իչլան Ցէբրանտի դէմ, իբր այնպիսի Իչլանի մը, որ կը վտանգէ Եւրոպեան խաղաղութիւնն իւր վստահելութեամբ։

—Ի Բրակա, Պապական քահանայ մը դատապարտուած է երեքամսեայ ծանր աշխատութեան բանտարկութեան, քաղաքական բանախօսութեան մը մէջ իւր արտասանած դրգռիչ դիտողութեանց համար։

—Երեքշաբթի օրուան Բարլզեան հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ասլիսինոյ արքունեայ քով ղրկուած Անգլիական պատգամաւորութիւնը մտանուած է անյաջողութեան, վասն զի Թագաւոր Յովհաննէս մերժած է լսնդրել հաշտութիւն։ Եթէ այս լուր է ճշմարիտ, Իտալիոյ եւ Ասլիսինոյ միջեւ պատերազմն է անխուսափելի։ Իտալեան Զօրավարը, Սան-Մարզանոյ, ունի 20,000 զօրոյ բանակ մը ի Մասովայ, եւ լսնդրած է նորոգ զօրաբանակներ։ Ասլիսինոյ անհարթ եւ լեռնային հանգամանքը պիտի ընծայէ Հապէշոյ մեծ առաւելութիւն, եւ առանց հակայ զօրութեան, անկարելի պիտի ըլլայ նուաճել զինոյս։

ՆԵՐՔԻՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ շաբթու մէջ, արծաթի արժէքը մեծ անկում կրեց Կ. պոլսոյ հրնպարակին վրայ, Օսմ. ոսկին 108էն մինչեւ 114 դահեկանի բարձրանալով, թէեւ այնուհետեւ վերըստին 109ի իջաւ։ Լէվանդ Հէրալտ այս անկման նկատմամբ կը յիշէ երեք պատճառներ, որք են (1) թէ հնձոյ անյաջողութեան պատճառաւ, մէճիտիէ չդրկուեցաւ զաւառները ցորեն դնելու համար, (2) թէ կառավարութեան քանակին համար կնքուած մեծագումար պայմանագրեր պարտին հատուցումէ ոսկի դրամով, զոր կառավարութիւնը կը ստանայ մէճիտիէն ոսկւոյ հետ վոխանակելով հրապարակին վրայ եւ (3) թէ Օսմանեան Հանրային Պարտուց Վարչութեան եւ Ծխախոտի Րէժիի հասոյթները կ'ըլլան մէճիտիէ դրամով, զոր պարտաւորեալ են փոխել ոսկի դրամի՝ Եւրոպա զրկելու համար։ Սակայն ի զատ առնել այս բնական պատճառները, դրամական տագնապ մը յառաջ եկաւ չահադէտներու չրջաբերած զրոյցներու միջոցաւ, իբր թէ կառավարութիւնը մտադիր է զեղչել մէճիտիէի արժէքն եւ յայտարձակապէս չընդունիլ զայն մաքսատան մէջ յառաջիկայ գարնան։ Այն՝ զրոյց պաշտօնապէս հերքուեցաւ, եւ մանաւանդ Ցանձնախումբ մը կարդուած է նկատողութեան առնելու համար ոսկւոյ եւ մէճիտիէի միջեւ եղած նախկին սարքերուն վերահաստատելու միջոցներն։ Ի մէջ այլ միջոցներու, մի քանի հազար ոսկւոյ արժողութեամբ մէճիտիէ պիտի վերածուի մանր դրամի։

—Վեհ. Սուլթանը չնորհած է Իմիթիազի պատուանշանի առաջին աստիճանը առ Յուսնաց Թագաւոր։ Այս պատուանշան զրկուեցաւ Վեհ. Սուլթանի թիկնապահներէն Էսհէմ Փաշայի միջոցաւ, որ Ս.Թէնք հասաւ այս չաբթու Երկուշաբթի։ Պատուանշանի ներկայացումը տեղի ունեցաւ մեծ հանդէսով հետեւեալ օր։ Էսհէմ Փաշայ եւ իւր հետեւորդք յառաջեցին ի Պալատ՝ արքունի կառքերով, եւ ընդունուեցան Թագաւորին կողմանէ դահոյից սենեակին մէջ, ուր նա չըբնապատուած էր իւր նախարարներով։ Բանակցութեան յոյժ անկեղծ յայտարարութիւններ փոխանակուեցան երկուստեք այս չողչողուն արարողութեան առթիւ։

—Մահմուտ Ճէլալէտտին Փաշայ, Պատերազմական Արտրդոյ Սրդարութեան Ճիւղին Նախագահն, ընտրուած է իբր Ելմտից Նախարար փոխանակ հրաժարեալ Զիհնի Փաշայի։ Մահմուտ Ճէլալէտտին Փաշայ, ելմտագոյցի Ցանձնաժողովին նախագահն ըլլալու առթիւ, վերջերս լիուլի քննեց Կայսրութեան ելմտական կացութիւնն, եւ Վեհ. Սուլթանն այժմ յանձնած է Նորին Վսեմութեան ի գործ դնել ելմտական այն կարեւոր զրութիւն, որ յանձնարարուած է նորա կողմանէ։

—Ծովերդեայ դաշտանները զատուած են Սիւրիոյ կուսակալութենէն, եւ անմիջապէս կազմուած է նոր կուսակալութիւն մը, որոյ կեդրոնն է Պէյրութ։ Սալի Փաշայ, Զմիւռնիոյ նախկին կուսակալն, ընտրուած է իբր Պէյրութի առաջին կուսակալը։

—Դեկ. 23է հետէ, Թուրք մաքսատան պաշտօնականներ կ'առնուն 8 առ հարիւր մաքսատուրք Պուլկարական եւ Ռումելիական բոլոր այն ապրանքներէ, որք կ'անցնին սահմանադուխէն, եւ Ռումելիական իշխանութիւնք նոյնչափ տուրք կ'առնուն Թուրք ապրանքներէ։ Սահմանադլխոյ երկու կողմէն եւս փոխանցմամբ (ԸՓՆԴԸ) տեղափոխուած ապրանքները բացառաբար այս տուրքէն ազատ են։

—Մ. Օպրանոյ, Ռէժիի ծխախոտի ընկերութեան ընդհանուր տնօրէնը, պատասխանած է այդ ընկերութեան դէմ Ելմտից Նախարարութեան կողմանէ եղած ամբաստանութեանց ընդդէմ, որոյմէ այդ Նախարարութիւն կը հետեւցունէր թէ Ռէժին պարտ լուծուիլ։ Մ. Օպրանոյ կ'ըսէ թէ ծխախոտի մշակութեան նուիրուած հողը Թուրքիոյ մէջ, ընդարձակուած է 180,000էն 230,000 արտավարի, թէ Ռէժին իւր կանխատճառ տուած է ծխախոտի հակայ 150,000 Օսմ. ոսկի անցեալ Նոյեմբերի մէջ եւ պատրաստ է վճարել աւելի, թէ տեղեկութիւն չունի ծխախոտի բերքը դնելու մասին ոեւէ յապաղման եւ դժուարութեանց նկատմամբ, եւ եթէ այսպիսի դէպքեր պատահած են յօժարութեամբ պիտի ուզէ դիտնալ թէ Ռէժիի ո՛ր պաշտօնեաները գործած են այդպիսի անկանոնութիւններ, որպէս զի պատժուին, եւ ծխախոտի բերքերը հատարելու համար մեծ թանոյները հարկ եղածէն աւելի հոգացուած են, սակայն թէ ինք պատրաստ է քննել այս խնդիր կառավարութեան հետ միասին։ Մ. Օպրանոյ կը կարծէ թէ ամբողջ դժուարութիւնը կրնայ լաւագոյնս լուծուիլ ընտրութեանը միջոցաւ մանաւանդ Ցանձնախումբի մը, որ լսէ երկու կողմանց դանդատները։

—Վերջերս մի քանի յարձակումներ եղան Սուաքիմի պահպանի զօրաց վրայ, եւ թէեւ զորք այս յարձակումներ չեմս մզուեցան, Մարդինէ Փոսթ կը յայտարարէ թէ Անգղիոյ համար խիստ հետաքրքրական է փակուիլ Սուաքիմի մէջ, իբրեւ զի բոլոր ճիղերէ եւ ծախքերէ վերջ։ Սա այժմ, Սուաքիմի պահպանի զօրքն կը բազկանայ բոլորովին եգիպտական զունդերէ։

—Բիւս կղզիէն կը տեղեկագրուի թէ մի քանի աւազակներ զողցած են 3,000 մէճիտիէ վճռաւորականի մը կրպակէն եւ 500 ոսկի ուրիշ վճռաւորականի մը գրասենեակէն։

—Երկու ցաւալի եւ մահացու արկածներ պատահեցան կ. պոլսոյ Թրանվէյին պիտերուն վրայ։ Այդ արկածներէ մին պատահեցաւ այս չաբթու Զորեքշաբթի երեկոյ եւ միւսը Հինգշաբթի առաւօտ։ Սառնչին պատահարը տեղի ունեցաւ Ներքոտոյ անուանեալ Հրէի մը չարժման ժէջ եղող կառքը մանել ուզելուն պատճառաւ, առաջակողման սահիճանին վրայ կոխելով։ Այս ընթացք հակառակ լինելով Ընկերութեան օրինաց, այդ Հրեայ յետս մղուեցաւ կառավարին կողմանէ, եւ յարժամ վար կ'իջնէր, սահելով ինկաւ իւր գլուխը դէմն վրայ մնալով։ Անհնարն անցան իւր վրէն վրայէն եւ գրեթէ քաժնեցին գլուխը մարմինէն։ Միւս դժբաղդ զոհն էր Մահմետական մուրացիկ կին մը, որ դեռեւս վտուեցաւ ձիերուն կողմանէ, եւ իւր մարմին գրեթէ երկուքի քաժնուեցաւ կառքին անիւներուն միջոցաւ։ Երկու կառավարներն եւս ձերբակալուած եւ բանտարկուած են։

—Հինգշաբթի առաւօտ, մեր ուշադրութիւն գրաւուեցաւ Մարկերիթ Թագուհի անուանեալ Իտալական մեծ եւ փառաւոր չոգենաւին միջոցաւ, որ խարխափած էր Սառչին վտիրի մէջ։ Տեղեկացանք թէ այս չոգենաւով նախորդ Խաչի Բամպլի Փաշա եկած է կ. պոլիս։ Նորին Բարձրութիւն գնաց Ներքոյ պալատը, եւ Վեհ. Սուլթանին կողմանէ ընդունուեցաւ յանկնդրութիւն, որմէ յետոյ չոգենաւը յառաջեց դէպ Էմիրկէն, ուր Նորին Բարձրութիւն ցամաք ելլելով հանդստեց իւր ընակութիւն Իտիլեան Պալատին մէջ։

—Երեքշաբթի, Պուլկար Արտրդարանը միաձայնութեամբ ընդունեցաւ Պուլկար Կառավարութեան եւ Հանրային Պարտուց վարչութեան միջեւ կնքեալ կարգադրութիւնն, որով պիտի նորոգուի Ռումելիական հարկի վճարումն, եւ հետզհետէ պիտի վճարուին յետնեալ տուրքերը։ Արտրդարանը արձանագրեց նաեւ կառավարութիւնը 50 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքել, դնելու համար Ռումելոզ-Վարնայի դիծն, եւ տարուելու հանդի Վաքսարել-Զարիպրոտի երկաթուղին։

ԱՐԺԷՔ ԴՐԱՄԱՑ
Դեկտեմբեր 19/31, 1887
Գանա. [կարն վճր.] 15 11 | Բուա. Երկ. բաժին 35 50
Պարտուց Յարդարման Թղթադրամ (Թուաթիւր ի Տիչման Դայմէի) 15 10 | Ներքին փոխառ. 34 18
ԴՐԱՄԱՓ, Օսմ. լիրան 100է
Մէճիտիէ 109 35 | Բուսախ բոլ 90 35
Մէթալիք 101 | Նաբոլէոն 88 4
Պէզլիք 104 20 | Գրիմից 50 30
Ալթըլըգ 104 20 | Ընդդ. լիրա 110 36
Մանէթ Թղթադր. 10 34

ԿՈՒՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԻՏՊԱՐԱՆԻ Ս. ՅԱԿՈԲ ՊՈՅԱՃԵԱՆՑ
Ֆիճճաճցճլար եօզուղը, Ամերիկան խան

1887 ՏԱՐՒՈՑՆ ԱՒԵՏԱԲԵՐԻ ՅԱՆԿՐ

Ազգային ոճն Բողոքական ժողովրդեան 299, 307
Ազգ 78, 110, 126, 142, 174, 238, 262, 318, 342, 350, 406
Ազգարարութեան ակաջ գնել 337
Ազգը 150, 254, 270, 286, 358, 374, 390, 398, 414, 420
Ալաքա 100
Ալգոնոլի չարիքներն ի Գաղիա 236
Ալէքի հայրը 355
Ալտա-Լորէն 300
Ախտացեալք եւ երկարակեցութիւն 356
Ակնարկ մը Ռուսիոյ վրայ 243
Ակռաներ 99
Ականկեալ արտոյտը 90
Ականին խնդրագիրը մը 21
«Աղէկ եղաւ ինծի որ վչտացայ» 58
Աղ ուտելո՞ւ ենք թէ ոչ 283
Աղօթող վինուորի մը փորձը 201
Աղօթքի պատասխան մը 81
Ամրոցին պատին վրայ 137
«Այգիկ, Տէր, այցելու լեր» 18
Այբեւայք 5, 12, 21, 28, 36, 53, 61, 68, 84, 93, 101, 117, 124, 133, 141, 149, 156, 165, 173, 180, 189, 196, 229, 237, 245, 252, 261, 268, 277, 285, 293, 301, 317, 333, 341, 357, 364, 373, 381, 397, 405, 413
Այցելութիւն մը ի Եէնիճէ 125
Անաթոլիա Գոլէճ 181
Անգղիա եւ ճշմարիտ քաղաքականութիւն յԱբեւելս 211
Անգղիերէն լեզուին ազգեցն 132
Անգղիոյ առաջին մարտիրոսը 377
Անգղիոյ գաղթականութիւններն 331
Անզուսպ հինգը 2
Անհաճոյ ճշմարտութիւնք 100
Անձկալից քրիստոնեայք 289
Անձն Աստուծոյ նուիրել 417
Անմաքուր ջուր 372
Անմիջական գարձ 218, 226
Անունը որ վեր է ամէն անունէ 257
Աչտարակք լռութեան 140
Ապագայ պատերազմ ի մէջ Թերմանիոյ եւ Ռուսիոյ 12
Ապականեալ սիրտ կամ ներքին թշնամի 211
Ապահով եմ, պի Աստուած կը տեսնէ զիս 65
Առակ մը վան բարեկարգչաց 34
Առաջնորդել ազգայց 145
Աս բաժանորդս 38
Ասիա մնուցանել 83
Աս ծնողս 297
Աս Հոգին Սուրբ 354
Աստղաբեռան արգելած բանները 228
Աս վաղամեռիկն Հայկ Ե. Ագաէրեան 402
Աստուածաչունչը եւ ժայռերը 161
Աստուածաչունչն իբրեւ խոշաղաթար 369
Աստուած «Հայր մեր» 2
Աստուած մեր լերդ է հաստատուն 75
Աստուծոյ գիջողութիւնը 170
Արդելել կամ կասեցունել տարափոխիկ ախտերը 140
Արդարութիւն եւ ողորմութիւն 1
Արդի հրաշէնք եւ անոնց գարմանը 164
Արեամբ վրկութեան վարդապետութիւնը 289
Արեւմուտեան 346
Արեւելեան Եւրոպայի գիւանագէտք 31
Արձնութիւն մը կարելի է 26
Արկած Նիլիոյ-կղիսէրնի պայթմամբ 92
Արկածք Ամերիկայի դաշտավայրից մէջ 156
Արուսեակ, առաւօտեան աստղը 356
Արջու որսորդութիւն Հիմալայա լերանց մէջ 124
Արտաքոյ կարգի փորձառութիւն մը 227
Աւետարեր 1888ի համար 347
Աւետարանն ինչու համար հնթանոսաց տարուելու է 393
Աքսորեալ ոճրագործաց կանայք 156
Բազմաբեղութիւն Հրէից 323
Բամիուռած Սուրբ Գիրքը 209
Բաղձանք վասն անմունին եւ կատարելին 225
Բանակի յառաջապահ դէտերը 25
Բանտային չրանցին դժուարութիւնները 292
Բարեպաշտ ծառայի մը ազդեցութիւնը 361
Բարեպաշտութիւնը կը նպաստէ քաղաքավարութեան 266
Բարձր բռնէ լոյսը 369
«Բայ յայտնանէ ամէն բան կրնամ ընել» 153
Բայ նամակ մը 250
Բեւեռային արջ եւ փոկք 284
Բժշկականութեան տպագան 324
Բժշկութիւն ի Թուրքիա 77
Բիբլիանոյ նահանգային ժողով 196, 205
Բնակեալ աչխարհներ 347
Բնութիւն, մեծ ուսուցիչ 19
Բոյսերու նմանող կենդանիք 148
Բուք կամ փոթորիկ ձեան 147
Գահավիժող ձիւնակոյտ բանուիլ 179
Գաղիական բանակը յամին 1870 220
Գայլք իբրեւ անդէորդք 204
Գանատայի խազաղական երկաթուղին 60
Գեղեցիկ գէպք մը 273
Գերեզմանին յաղթողը 9
«Գիտեմ թէ որու եմ հաւատացեր» 241
«Գիրքերը քննեցէք» 33
«Գնամ ձեզ տեղի պատրաստել» 258
Գոնկոյի ազատ երկիրը 99
Գօրտերու վրայ 363
Գրական յառաջադիմութիւն ի Ճաբոն 5
«Գրեթէ լաւ» 17
Դատաբարակութեան ծախքը 92
Դարձեալ Մօրմոնք 420
Դիւանագիտէ մը յիշուած դէպք 11
Դիւցազնութիւն քրիստոնէական հաւատոյ 401
«Դուք չէք կրնար Եհովան պաշտել» 409
Դպրոցական հանգէսք 221
Ելեկտրականութեամբ մեռածով պատել մեռեալները 315
Եռանդուն գործողը ջերմ հաւատացեալ է 290
Եսթեր Թագուհւոյն դիւցազնութիւնը 313
Երաշներու վրայ 20
Երանեան ազգայ ընտանեաւը 316
«Երանի որոյ սգան» 203
Երբ հասնի ամէն զօրութիւն 113
Երբ սատանան ընդունուի իբրեւ բարեկամ, չուտ կ'ըլլայ տէր 259
Երբ սուրբք ժողովին քո չուրջ 34
Երգն եւ նեան 187
Երգով մի վրկեալ 281
Երեք օրեր Մոն-Պլան լերան վրայ 380
Երկայն ազօթք 105
Երկիրս գիտել բարձրէն 84
Երկու մարգիկ 276
Երկրաշարժք եւ այլ չարժմունք երկրի 20
Երկրաշարժք եւ հրաբուխք ի Հավայի 204
Զայն կատրճմ 313
Զարմանալի գործ մը 309
Զարմանալի երգեհոնը 187
Զարմանալի պատմութիւն մը 284
Զգայմանց սպասել 193
Զինուորական չուներ 348
Զիս կը սիրե՞ս 41
Զիս կը փրկե՞ս 290
Զղջումն 41
«Զքեզ այլ եւս դուրսը չեմ պահեր» 65
Զօրավար Կրանթ եւ դինուոյ բաժակը 179
Զօրավար Պուլանժէ 116
Էմին փաչային երկիրը 244
Ընկերային նամուսանի 102
Ընտանեկան խորանը 33
Ընտանեկան պաչտամանն միջոցաւ դարձեր 297
Ըրէ՛ ինչ որ կրնաս 338
Թափառորին ձայնը 217
Թանչք կամ սրտավախութիւն 348
Թէ բանաւոր է ծառայել Աստուծոյ 202, 210
Թէ ընդհ՞ր անպտուղ կ'ըլլան ազօթքի ժողովք 161
Թէ ի՛նչ ըսաւ սարկաւագը 265
Թէ ի՞նչպէս կորսուեցաւ ներողութիւնը 121
Թէ ի՛նչպէս կ'ունենանք զօրաւոր եկեղեցի մը 378, 386, 394, 402
Թէ ի՛նչպէս պարտինք ապրիլ 305
Թէ ի՛նչպէս պարտինք սիրել մեր սիրելիները 113
Թէ ի՛նչպէս սկսաւ դիւղի մը մէջ արթնութիւն 385
Թէ ի՛նչպէս վարուելու է հրդեհի պահուն 389
Թէյ խմել 388
Թէ սրիկայ երիտասարդք ի՞նչպէս կը վաստնեն իրենց կեանքը 251
Թմրուկ 148
Թուխթակաց նկատմամբ պատմութիւններ 341
Թրաճուկէ սպանեալ մարդ մը 332
«Ժամանակ ունինք ուրիչ մը չտնելու» 393
Ժանտատենք 275
Ժողովուրդք առանց քարոզչի 162
Իննսերորդ հարիւրամեակ քրիստոնէութեան ի Ռուսիա 395, 403
Ի՞նչ է ներել 114
Ի՞նչ ըրաւ կանուխ կրթութիւնը 90
Ի՞նչ կերպով ուղղուեցաւ Թոմ 401
Ի՞նչ կ'ընէ մեքենան 4
Ի՞նչ կ'ուզեմ լսել 377
Ի՞նչ հագնելու են յօդացաւի ենթակայք 117
Ի՞նչ չարժառիթ կայ քրիստոնէական աչխատութեան 54
Ի՞նչպէս կը կչռուին ամտեղք 44
Ի՞նչպէս կը վարժուին անասունք այլեւայլ խազեր կատարել 172
Ի՞նչպէս հնար է ղերծ լինել պաղ առնլէ 108
«Ի՞նչ պիտի ըսես երբ պատժէ զքեզ» 73
Ինքնայորդոր աչխատութիւն 194
Իշու կաթ, իբրեւ կերակուր հիւանդաց 180
Ի Չինաստան ափիոն ծախելու ամենամեծ որջը 396
Ի Ռուսիա հնտախտի նկատմամբ առաջպելներ 379
Ի վերայ ընկերական դրից այլ եւ այլ կէտղանեաց 260
Իտալացի զօրականք 268
Իտալիոյ Նախարարապետը 371
Իրական գարմանը 370
Ի քո՛ղ միայն 410
Լաւագոյն մը չկայ 105
Լաւ վորձ մը 329
Լեռներն ի՞նչպէս կազմուեցան 155
Լոյն պաչտամունք 177
Խազախք 115
Խաղաղ հայեացք մահուան վրայ 417
Ծաղիկ եւ պատուաստ 163
Ծանուցում 238, 334
Ծանրագոյն բանները 186
Ծանօթութիւնք նկատմամբ անուանական գարմանոյ 387
Ծառայութիւն մարդկան 98
Ծնողական պարտաւորութիւններէ մին 410
Ծնօտի մկանանց կծկումը 389

Ծովու պատմութիւն մը 131, 139
«Կաթնկերը տղայոց բերնէն» 73
Կանայք ի Միացեալ Նահանգս 261
Կանանց դիւանհատական ընկերութիւն 315
Կանգնել յիշատակի քարեր 146
Կայիւա 212
Կառավարող մարդիկ Յեւրոպա 203
Կարեւոր կանոնք ինչ ուսանելու Սուրբ Գիրքը 177
Կ՚արժէ հոգ տանել մեր կենաց երկննալուն 11
Կարմիր չապիկ, Սուս ղեղին պեռը 277
Կեանք մը որ տղէից 129
Կենաց դիրքը 233
Կնոջ դիրքն ի Սուրբ Գիրս 130
Կնոջ դիրքն ի քրիստոնէութեան 138
Կոնիուկինոսի մուսէոնին հրկիզութիւնը 341
Կովկասու դուռը 52
«Կորուած էր ու գտնուեցաւ» 273
«Կ՚ուզենք Յիսուսը տեսնել» 90
Հալածանաց խոստովանութիւնը 154
Հայեաց ի վեր 162
«Հայ լրագրութիւնն եւ Հայ միտքն» 91
Հայ քրիստոնեայք 100, 109
Հանդիսա 242
Հանդէս բարձրագոյն վարժարանի ի Պարտիզակ 229
Հանել կաղին անուշներէն ցուպերը 185
Հաչուութեան կամուրջը 129
Հարաւային ծովու մէջ ողբալի պատահար մը 340
Հարսանիք 155, 412
Հարցում 122
Հաւատոյ աղօթքը 97
Հաւատոյ նայուածքը 121
Հաւու մը միջոցաւ աղատուած 283
Հետաքրքրական դատեր մինչեւ դարուս մէջ 380
Հետք ոտից 33
Հինական կանոնագիրը Երիտասարդաց Քրիստոնէական Ընկերակցութեան Կ. պոլսոյ 302
Հին կաթոլիկք 363
Հնազանդութիւն սորվեցուր 249
Հնար չէ հետ կանչել 420
Հողային դպրնոցութեան դէպք մը 236
«Հոն մի կոխեր» 145
Հրահանգիչ օրինակ մը 74
Հրէից քանի մը անապաշտութիւնները 404
Զեռացող մէջ, Աստուած իմ 242
Ճարոնէ լոյս 274
Ճանապարհորդին ծառը 244
Ճէյմս Պրէյնարտ Թէյլըր 353
Մալթա կղզի 75
Մանագոյժ 366
Մահ աղայոյ 282
Մայրն առ իւր անդրանիկ, Ե. Ա. Քոհնակ, Տիար Յ. Մանիսաճեան 115
Մանեակի մը պատմութիւնը 18, 26
Մառախուղ 188
Մարդկային հասակի տարբերութիւններն 332
Մարդոյս մարմինը լաղկացուցող տարրերը 28
Մարիամ Տէրնի Աստուածայունչը 154
Մարտիրոսութեան սերմն եւ պտուղն Ս. Գրիգորիկ 49, 57
Մաք Աստծոյ հնարած թեւերը 52
Մաքրութիւն 250
Մեծ հեռադիտակը 76
Մեղաւ պահել 395
Մեղքը կը բերէ իրեն հետ տրտմութիւն 193
«Մեր առաքելութիւնը» 45, 69, 85
Մեր վիճակը 225
Մէկ Նոր Կտակարան մը 25
Միայն այսօր 314
«Միայն մէկ անգամ» 241
Միհիայն Չնորհօք 81
Մխիթարեան Անկիւքան եկեղեցւոյ հետ 362
Միւս եւս գլուխ 2
Մչկոյ խոզ 213
Մօրմոններուն կրօնքը 195
Մորմնք 338, 346, 354
Մուծիքք եւ Ռուսիոյ ռամկավարականք 43
Մուսիի յարատեւութիւնը 97

Մրջնակերը եւ փչնկուէն 276
Մրջնոց իմացութիւնը 34
Մր. Սթանլի եւ Թիվոս Թիվ 212
Մրցում ի Գերմանիա 51
Յաջորդ պատերազմը 107
Յառաջադիմութիւն ի Սիւրիա 83
Յառաջադիմութիւն ի Թորքիա 42
Յետ մահու 356
Յիմարն իւ իւր դրամը 372
Յիսուսի եկ 57
Յիսուսի երթալ 169
Նամակ մը եւ պատասխանը 235

Նամակ
Աղաղ գիւղէ 126, 294
Ամերիկայէ 45, 93, 254, 309, 326, 334, 365, 374, 405, 413
Աչոտիէ 158
Աստրաղարէ 54, 94, 238, 277, 342, 390, 398, 406
Բաղաւիճէ 366
Բաղէշէ 141, 173, 229, 373
Գընճըլարէ 54
Դուբէժէ 126, 198, 262, 349, 357
Դէմրանէ 358
Եզնիճէէ 174
Երիզայէ 286
Եվկոսոէ 278
Զմիւռնիայէ 62, 70, 78, 150, 197, 205, 246, 253, 310, 317
Լօսէմիլէ 230, 237
Խթմանօղէ 293
Խնուս բերդէ 206
Հուլիճանէ 102
Հուլլուճէ 270
Մղակէ 61, 94, 134, 142, 181, 294, 342
Կարինէ 37, 86, 166, 397
Կեսարիայէ 390
Կիւրինէ 286
Կ. պոլսէ 102, 125, 142, 149, 165, 182, 222, 318, 325, 342, 414
Համասանէ 30
Մաղնիսայէ 6
Մարզուանէ 214, 269, 382
Նիկոմիդիայէ 358
Շամախիէ 46
Պանարմայէ 182, 198
Պերլինէ 134
Պրուսայէ 14, 78, 133, 157, 174, 262
Ռոտոսթոյէ 389
Սեբաստիայէ 213
Վանէ 182, 301, 350, 398
Տարսոնէ 43, 110
Տարոնանդէ 6, 118
Տէրթէվանքէ 190, 333
Տրապիզոնէ 6, 14
Րուխանէ 22, 29
Քէօթահիայէ 150
Քիլիսէ 382
Քիւրթխանանէ 285
Օրտուէ 190, 246
Նաւապետին հաւատքը 346
Նաւ կենաց 418
Նժդեհ երկրին 322
Նշանաւոր պայքարմ կաթոլիկ 117
Նշանաւոր տախտակ մը 106
Նորա խօսքը 233
Նորահաւատ ընել 81
Նոր կեանք յԱրեւելս 59
Նոր մատեան 278
Նոր նախանձորդ մը Ամերիկեան քարոզչաց 325
Նոր տարի 1887 1, 9
Շանաձուկ 292
Շաբաթ աժան 217
Շողենաւու մը բախիլն Ատլանտեանին մէկ կոհակին 300
Ոսկեղէն կանոնին հնազանդելուն օրհնութիւնը 137
Ոսկի 308
Ոսկի եւ կրօն 298, 306, 314, 322, 330
Ոսկին որ չէր կրնար հայ դնել 169
«Ո՞վ տեսաւ զԲրիատա ձեր մէջ այսօր» 409
Որբ նպաստակ քրիստոնէական տպագրութեան մէջ 257
Որո՞ց զգայարանք աւելի զօրաւոր են 109
Ո՞րչափ պիտի տեւէ արեգակը 164
Որսորդութիւն փղաց 36
Ուղեւոր բոյսեր 249
Ուղիղ համեմատութիւն պահել 106
Ուսա՞ պիտի դան մեր քարոզիչք 58
Ուրբանութեան գաղափարը 329
Ո՞ւր գտանք զԱստուած 337
Ո՞ւր պիտի ըլլամ ես 249
Չանաց «ճայիկն» 323
Չերքէզ յառաջ 201
Չէզոք ըլլալ 66
Չինաստան, քուն եւ արթնութիւն 116
Չինաց կրօնքները 227
«Չիք ինչ ծածուկ» 388
«Չկայ աղօթք ընող մը» 321
Պաղեստին յիսուն տարի առաջ, եւ Պաղեստին ներկայ ժամանակին մէջ 267
Պաղեստինու աղի լիճը 35
Պայտպանեցէք տղայքը 50
Պաշտպանող նախանձամութիւն մը 281
Պատահարն Ֆրանքօ-Գերմանի սահմանագիծոյ վրայ 339
Պատասխանատուութիւն հաւատար արուեստից 178
Պատիւ օդնութիւն 419
Պատերազմունք եւ զործաւորաց օրականը 132
Պիծակաց խնամոցութիւնը 213
Պուղտք քրիստոնէական փորձառութեան ծառին 10
Պրաղիլ 122
Պօղոսի կերպն է լաւագոյն 42
Ջայլամունք ի Լոս Անկելէս Գալիֆորնիոյ 91
Ռուսիա եւ Մեծն Բրիտանիա Ասիոյ մէջ 66, 75, 82
Ռուսիոյ զօրութիւնը 106
Սեւ Ծով եւ Մարմարա 219
Սէր եւ մահ 185
Սէր է Աստուած 330
Սթէնլիի կենսագրութիւն անձին 99
Սիամ եւ անոր մայրաքաղաքը 204
Սիներոր Գասթէլար 27
Սննդեան նիւթեր 412
Սովորական հիւանդութիւն մը 378
Սուէթրոյի վտակովրին 364
Սուրը բնաւ չկրնար պաշտպանուիլ 345
Սպասել եւ հաւատալ 265
Սրբացումն 361
Սրտին հասիր 385
Վագր 67
Վագրի մը հետ խաղալ 345
Վայրենեաց միտքը 187
Վարքով քարոզութիւն 321
Վաճառութեան վրայ 372
Վրձին հնդկահաւ 379
Տատանող պարտէզներ եւ դաչտեր 148
Տարափոխիկ ախտից հաղորդիչներն 339
(Տարի) 1887 418
Տեսարան մը յԱղեքսանդրիա 1,800 տարի առաջ 209
«Տէրը կը տիրէ» 226
«Տէրը մօտ է» 234
Տէրոջը համար գործողին աղօթքը 394
Տիրոջ դերդաստանաց եկամուտները 165
Տղու մը աղդեցութիւնը 265
Փակ հաղորդութիւն 353
Փաստերով հաստատէ 369
Փարակուէյ 294
Փ. եւ Ս. 305
Փչրանք 21, 29, 44, 53, 69, 77, 133, 220, 309, 325, 349
Քակել զտրոցս ատամնոյն 252
Քաղցր խօսքեր 17
Քաթանց եւ նմանեաց մէջ վիակուած գործերու ողջ մնալը 76
Քախիներէն, Հալախանդ դիւցազնուհին 259
Քեռացի մեհենական զրուածոց ընթերցումը 243
Քիւնարտի չոգենաւուց ընկերութեան վրայ 195
«Քու զօրութիւնդ հպիր, ով Միհն» 10
«Քու կամքդ ըլլայ» 138
Քահկին աղօթքը 345
Քրիստոս է բոլոր լրումն 49
Քրիստոս կ՚ես է 89
Օտար երկիրներ դաստիարակուող ձագերնուն ուսանողք 174
Օրհնակի զօրութիւնը 9
Օրհնաց քարոզմունք ներկայ կէս դարուս մէջ 123
Ֆրէտերիք Տուկլաս 59